

ІНТЕГРАЦІЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У КРЕМЕНЧУЦЬКОМУ МЕДИЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ ІМЕНІ В. І. ЛИТВИНЕНКА

Катерина Зубкова, Ольга Козак

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, Тернопіль, Україна*

Вступ. Сучасна система медичної освіти перебуває на етапі активного оновлення, що зумовлює потребу в упровадженні інноваційних технологій навчання, орієнтованих на формування професійної компетентності, аналітичного мислення, самостійності та відповідальності майбутніх медичних працівників. Одним із таких ефективних інструментів є проєктна технологія навчання, яка ґрунтується на принципі активної участі студента у власній освітній діяльності. У наукових дослідженнях зазначено, що проєктне навчання забезпечує інтеграцію теорії та практики, сприяє розвитку творчого підходу до виконання професійних завдань і формуванню здатності приймати самостійні рішення у клінічних ситуаціях.

Мета роботи – обґрунтувати доцільність та ефективність використання проєктної технології у викладанні клінічних дисциплін у процесі підготовки майбутніх медичних сестер у Кременчуцькому медичному фаховому коледжі імені В. І. Литвиненка.

Основна частина. Проєктна технологія в медичній освіті передбачає діяльнісний підхід і навчання через практичну взаємодію. У Кременчуцькому медичному фаховому коледжі імені В. І. Литвиненка застосовують різні форми проєктної роботи: індивідуальні, групові та міждисциплінарні проєкти. Реалізація проєктів передбачає створення навчальних карт пацієнта, алгоритмів сестринського догляду, клінічних кейсів, організацію інформаційних кампаній і симуляційних тренінгів. Ефективність упровадження проєктного навчання залежить від системної організації процесу, методичної підготовки викладачів, матеріально-технічного забезпечення та використання сучасних симуляційних лабораторій.

Висновки. Використання проєктної технології у викладанні клінічних дисциплін є ефективним засобом підвищення якості професійної підготовки майбутніх медичних сестер. Проведене анкетування показало, що понад 80 % студентів експериментальної групи (проти 52 % на початку семестру) вважають проєктне навчання ефективнішим, ніж традиційне. Студенти, які навчалися із застосуванням проєктної технології, проявили вищий рівень практичних навичок, кращу здатність до аналізу клінічних ситуацій та ефективнішого прийняття рішень у професійній діяльності. Проєктна діяльність сприяє інтеграції теоретичних знань і практичних умінь, розвитку клінічного мислення, самостійності, комунікативних навичок і відповідальності за результати роботи. Отримані результати відображають досвід конкретного закладу і потребують підтвердження в ширших порівняльних дослідженнях.

Ключові слова: проєктна технологія; медична освіта; клінічні дисципліни; компетентнісний підхід; медичні сестри; симуляційне навчання; клінічне мислення; фаховий коледж.

INTEGRATION OF PROJECT TECHNOLOGY INTO TEACHING OF CLINICAL DISCIPLINES AT KREMENCHUK MEDICAL VOCATIONAL COLLEGE NAMED AFTER V. I. LITVYNENKO

Kateryna Zubkova, Olha Kozak

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, Ukraine

Introduction. The modern system of medical education is undergoing active transformation, which necessitates the introduction of innovative teaching technologies aimed at developing professional competence, analytical thinking, independence, and responsibility among future healthcare professionals. One of the most effective tools in this context is project-based learning, which is grounded in the principle of students' active involvement in their own educational process. According to recent research, project-based learning ensures the integration of theory and practice, promotes a creative approach to solving professional problems, and develops students' ability to make independent decisions in clinical situations.

The aim of the study – to substantiate the expediency and effectiveness of the use of project technology in the teaching of clinical disciplines in the process of training of the future nurses at Kremenchuk Medical Vocational College named after V. I. Lytvynenko.

The main part. Project technology in medical education involves an activity-based approach and learning through practical interaction. At Kremenchuk Medical Vocational College named after V. I. Lytvynenko, various forms of project work are applied: individual, group, and interdisciplinary projects. Project implementation includes the creation of patient care maps, nursing care algorithms, clinical cases, information campaigns, and simulation trainings. The effectiveness of project-based learning depends on the systematic organization of the process, methodological preparation of teachers, material and technical support, and the use of modern simulation laboratories.

Conclusions. The use of project technology in the teaching of clinical disciplines is an effective means of improving the quality of professional training of future nurses. A survey conducted showed that more than 80 % of students in the experimental group (compared to 52 % at the beginning of the semester) consider project-based learning more effective than traditional methods. Students who studied using project technology demonstrated a higher level of practical skills, a better ability to analyze clinical situations, and more effective decision-making in professional activities. Project activities contribute to the integration of theoretical knowledge and practical skills, the development of clinical thinking, independence, communication skills, and responsibility for the results of one's work. The findings reflect the experience of a single institution and require verification through broader comparative research.

Keywords: project technology; medical education; clinical disciplines; competence-based approach; nurses; simulation training; clinical thinking; vocational college.

Вступ. Проектна технологія належить до сучасних інноваційних педагогічних методів, які орієнтовані на активну участь здобувачів освіти у навчальному процесі та формування їх професійної самостійності. Її сутність полягає у навчанні через діяльність, що передбачає не пасивне засвоєння знань, а активне їх здобуття у процесі виконання практичних завдань. На відміну від традиційних репродуктивних методів, проектне навчання моделює умови реальної професійної діяльності, що є особливо важливим у підготовці медичних фахівців, оскільки помилка може мати критичні наслідки.

На думку сучасних дослідників, проектна технологія забезпечує інтеграцію теоретичних і практичних знань, сприяє розвитку аналітичного і клінічного мислення, комунікативних навичок, творчості та професійної відповідальності студентів [1, 2]. Вона відповідає вимогам компетентнісного підходу, який сьогодні є основою професійної підготовки майбутніх медичних працівників [3]. Компетентнісна парадигма вимагає від випускника не лише сформованої системи знань, а й готовності застосовувати їх у мінливих клінічних умовах, що і забезпечує проектна технологія через занурення студента в контекст реальної проблеми.

Основна ідея методу полягає у створенні навчальної ситуації, наближеної до реальної клінічної практики, при цьому студент повинен самостійно або в команді знайти шляхи вирішення поставленої проблеми [4]. Результатом такої діяльності є не лише тео-

ретичний висновок, а й практичний продукт – звіт, алгоритм дій, інформаційна пам'ятка або мінідослідження [5]. Важливо, що цей продукт має соціальну значущість: його можна використовувати в реальній практиці закладу охорони здоров'я або в подальшому навчальному процесі коледжу.

Проектна технологія в медичній освіті має низку переваг: формування професійних компетентностей і клінічного мислення; розвиток здатності працювати в команді, аргументувати власну позицію; підвищення мотивації до навчання завдяки практичній спрямованості завдань; удосконалення навичок самоосвіти та критичного аналізу інформації; формування відповідального ставлення до результатів роботи [6, 7]. Особливої уваги заслуговує розвиток рефлексивних умінь студентів, адже оцінювання власних дій і висновків є невід'ємною частиною клінічної практики медичної сестри.

Водночас ефективність реалізації проектної технології залежить від правильної організації процесу, вибору тематики проектів, підготовки викладача до ролі консультанта і наставника, а також від наявності відповідної матеріально-технічної бази [8–10]. Роль викладача при цьому принципово змінюється: він перестає бути основним джерелом інформації і стає фасилітатором навчального процесу, що потребує відповідної методичної підготовки.

Сучасні наукові джерела доводять, що впровадження проектної технології підвищує якість навчального процесу та ефективність засвоєння клі-

нічних дисциплін [7]. Студенти, які навчаються за проектною методикою, демонструють кращі результати у практичних навичках, швидше адаптуються до клінічних умов та проявляють більшу ініціативність у професійній діяльності [9]. Систематичний огляд досліджень у галузі проектного навчання в медсестринській освіті, який провели X. Liu та ін. (2023), підтвердив статистично значущий позитивний вплив цього методу на рівень клінічної компетентності студентів порівняно з традиційними підходами [7].

Мета роботи – обґрунтувати доцільність та ефективність використання проектної технології у викладанні клінічних дисциплін у процесі підготовки майбутніх медичних сестер у Кременчуцькому медичному фаховому коледжі імені В. І. Литвиненка.

Основна частина. Зміст клінічних дисциплін у медичних коледжах передбачає інтеграцію базових знань з анатомії, фізіології, патології, фармакології, гігієни та сестринської справи. Кожна тема має практичну спрямованість і передбачає застосування знань у контексті клінічних ситуацій [6]. У процесі навчання студенти опановують діагностичні й доглядові навички, вчать аналізувати симптоми, розпізнавати патологічні стани, планувати сестринське втручання та оцінювати результати лікування. Саме ця багатокомпонентність клінічних дисциплін зумовлює необхідність застосування інтегративних методів навчання, серед яких проектна технологія посідає одне з провідних місць.

Ефективне викладання клінічних дисциплін передбачає системність, послідовність та поетапність: від засвоєння базових понять до моделювання реальних клінічних ситуацій і подальшої роботи з пацієнтами [10]. Саме такий підхід дозволяє студентам не лише здобувати знання, а й розуміти їх практичну цінність. Проектна технологія органічно вписується в цю логіку, оскільки кожен проект будується за принципом поступового ускладнення: від постановки проблеми через збір і аналіз інформації до формулювання клінічно обґрунтованого рішення.

Для оцінювання ефективності проектної технології у 2023–2024 навчальному році проведено педагогічний експеримент за участю 42 студентів II курсу зі спеціальності 223 «Медсестринство». Експериментальна група (n=21) навчалася з використанням проектної технології, контрольна (n=21) – за традиційними методами; вихідний рівень успішності обох груп був порівняним (середній бал – $3,8 \pm 0,3$). Анкетування

(12 запитань) проводили на початку і наприкінці семестру на добровільній та анонімній основі з інформованою згодою учасників. Проектну технологію в Кременчуцькому медичному фаховому коледжі імені В. І. Литвиненка використовують системно та послідовно, відповідно до сучасних освітніх стандартів і компетентнісного підходу [3]. Впровадження цього методу передбачає створення комплексу організаційно-педагогічних умов, які забезпечують ефективність навчального процесу.

До основних умов належать: планування навчального процесу з урахуванням виконання проектних завдань у межах клінічних дисциплін; підготовка викладачів до роботи з інноваційними технологіями – участь у методичних семінарах, тренінгах, підвищення кваліфікації; матеріально-технічне забезпечення – використання сучасних симуляційних лабораторій, фантомів, медичних тренажерів, мультимедійних технологій; створення міждисциплінарних студентських груп; система оцінювання, що враховує не лише кінцевий результат, а й процес роботи, ініціативність, рівень взаємодії в групі та здатність до самоаналізу [4, 5].

Форми реалізації проектної діяльності. У коледжі застосовують різні форми проектної роботи: індивідуальні, групові та міждисциплінарні. Вибір форми залежить від навчальної мети, теми дисципліни і рівня підготовленості студентів. Послідовне використання різних форм проектної діяльності протягом навчального року дозволяє поступово розвивати як індивідуальну фахову відповідальність, так і навички командної роботи.

Індивідуальні проекти спрямовані на поглиблене вивчення окремих клінічних випадків. Прикладами таких завдань є: підготовка навчальної карти пацієнта з конкретним захворюванням (гіпертонічна хвороба, бронхіальна астма, цукровий діабет); складання алгоритму сестринського догляду після хірургічного втручання; аналіз результатів лабораторних досліджень у контексті догляду за пацієнтом. Виконання індивідуальних проектів формує в студента звичку до самостійного клінічного аналізу та відповідального прийняття рішень.

Групові проекти спрямовані на розвиток співпраці, комунікації та відповідальності. Найбільш поширеними формами є: створення клінічного кейсу, що включає декілька пацієнтів із різними патологіями, з подальшою презентацією плану дій; організація інформаційної кампанії з профілактики інфекційних

хвороб; підготовка симуляційних тренінгів для одногрупників. Груповий формат відтворює реальні умови командної роботи медичного персоналу, формуючи навички міжпрофесійної взаємодії, яка є невід'ємною складовою сучасної системи охорони здоров'я [8].

Міждисциплінарні проєкти об'єднують знання з анатомії, фізіології, фармакології, сестринської справи та клінічних дисциплін [2]. Наприклад: створення комплексного плану медсестринського втручання при серцево-судинних патологіях; моделювання роботи клінічного відділення з аналізом результатів лікування пацієнтів. Такий тип проєктів є найбільш наближеним до реальної клінічної практики, оскільки вимагає від студента синтезу знань із різних галузей та прийняття системних рішень.

Реалізація проєктів супроводжується підготовкою письмових звітів, створенням мультимедійних презентацій, участю в студентських конференціях. Публічний захист результатів проєктної роботи є важливим елементом формування комунікативної компетентності, адже вміння чітко й аргументовано представляти клінічні дані є необхідною навичкою медичної сестри в складі мультидисциплінарної команди.

Застосування проєктного навчання в процесі викладання клінічних дисциплін продемонструвало низку позитивних результатів: підвищення мотивації студентів – навчання стало більш цікавим і практично значущим; зростання рівня професійних умінь – студенти впевненіше виконують маніпуляції, краще орієнтуються в клінічних ситуаціях; розвиток комунікативних навичок – робота в командах формує здатність до взаємодії, аргументування позицій і взаємної підтримки; підвищення самостійності й відповідальності.

Проведене анкетування показало, що понад 80 % студентів експериментальної групи (проти 52 % на початку семестру) вважають проєктне навчання ефективнішим, ніж традиційне. Рівень упевненості при виконанні маніпуляцій зріс із 43 до 79 %, здатність самостійно аналізувати клінічні ситуації підвищилася з 38 до 76 %, мотивація до самостійного пошуку інформації – з 45 до 86 %. Викладачі також відзначають зростання зацікавленості студентів, їх активності та здатності до самостійного пошуку інформації. Варто зауважити, що вказані результати корелюють із даними міжнародних досліджень, зокрема з висновками M. J. Clark і A. M. Rafferty (2022),

які встановили прямий зв'язок між практико-орієнтованими методами навчання та рівнем готовності медсестер до самостійної клінічної діяльності [9].

Таким чином, досвід Кременчуцького медичного фахового коледжу свідчить про те, що за належних організаційно-педагогічних умов проєктна технологія може бути дієвим засобом підвищення якості професійної підготовки майбутніх медичних сестер. Водночас варто враховувати обмеження методу: нерівномірну участь студентів у групових проєктах, значні часові витрати для викладача, залежність результатів від матеріально-технічного забезпечення та складність об'єктивного оцінювання індивідуального внеску кожного учасника. Отримані дані ґрунтуються на самооцінці студентів і відображають досвід одного закладу, тому потребують підтвердження в ширших порівняльних дослідженнях. Упровадження проєктної технології сприяє формуванню клінічного мислення, практичних умінь, соціальної відповідальності та готовності до професійної діяльності за сучасних умов охорони здоров'я.

Висновки. 1. Проєктна технологія є дієвим інструментом реалізації компетентнісного підходу в медичній освіті, оскільки сприяє формуванню професійних компетентностей і клінічного мислення, поєднуючи теоретичну підготовку з практико-орієнтованою діяльністю.

2. Викладання клінічних дисциплін із використанням проєктного навчання забезпечує активну участь студентів у навчальному процесі, формує мотивацію до саморозвитку та професійного вдосконалення, а також розвиває рефлексивні вміння, необхідні для самооцінки якості клінічних рішень.

3. Ефективність проєктного навчання залежить від організаційно-педагогічних умов, які включають планування навчального процесу, методичну підготовку викладачів, належне матеріально-технічне забезпечення та створення сприятливого навчального середовища.

4. Отримані результати можуть бути використані для розробки методичних рекомендацій і впровадження проєктних методів у підготовку медичних працівників різних спеціальностей, водночас вони відображають досвід одного закладу і потребують верифікації у ширших мультицентрових дослідженнях, а також слугувати підґрунтям для подальших порівняльних досліджень ефективності інноваційних технологій у медичній освіті.

Джерела фінансування. Дослідження виконано в рамках ініціативної науково-дослідної роботи кафедри без зовнішнього фінансування.

Внесок авторів:

Катерина Зубкова – розробка ідеї та дизайну дослідження; аналіз отриманих даних; формування концепції дослідження; проведення огляду літератури та написання тексту статті.

Ольга Козак – обговорення результатів; редагування та остаточне оформлення рукопису.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Інформація про використання штучного інтелекту. Штучний інтелект автори використали виключно для редагування орфографічних помилок і структури статті.

REFERENCES

1. Bondarenko, L.V. (2020). Project technology in the professional education of medical workers. Osvita Publishing House.
2. Fedorenko, N.S. (2021). Interactive and project methods in clinical training of students at medical colleges. Znannia Publishing.
3. Ministry of Education and Science of Ukraine (2020). Standard of Higher Education of Ukraine, specialty 223 «Nursing» (Level: Professional Junior Bachelor). <https://mon.gov.ua>.
4. Pometun, O.O., Savchenko, I.M., & Ilina, T.V. (2021). Project activity as an innovative teaching method in medical education. *Professional Education Journal*, 4, 45-53.
5. Hnatiuk, T.I. (2022). Innovative educational technologies in nurse training: Challenges and perspectives. Ivan Franko National University Press.
6. Kuzmenko, O.P. (2020). Methodology of teaching clinical disciplines in medical colleges. Medical Education Publishing.
7. Liu, X., Zhang, Y., & Chen, J. (2023). Project-based learning in clinical nursing education: A systematic review. *BMC Nursing*, 22 (1), 45-57. DOI 10.1186/s12912-023-01245-9.
8. World Health Organization (2021). Framework for nursing education and practice in Europe. WHO Regional Office for Europe.
9. Clark, M.J., & Rafferty, A.M. (2022). Educating nurses for 21st-century healthcare: Global perspectives. *Nurse Education Today*, 118, 105-223. DOI 10.1016/j.nedt.2022.105223.
10. Phillips, J.M., & Oermann, M.H. (2020). Teaching in nursing and role of the educator: The complete guide to best practice in teaching, evaluation, and curriculum development (2nd ed.). Springer Publishing Company.

Надійшла до редакції: 06.05.2026

Прийнято після рецензування: 13.05.2026

Подано до друку: 22.05.2026